

Ocena dorobku twórczego, dydaktycznego oraz dzieła artystycznego
Pana dr Wojciecha Pusia

w związku z postępowaniem habilitacyjnym przeprowadzonym przez Centralną Komisję ds. Stopni i Tytułów (BCK-VII-L-9943/2019) oraz Radę Wydziału Operatorskiego i Realizacji Telewizyjnej Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej im. Leona Schillera w Łodzi

Dla oceny dzieła będącego przedmiotem postępowania habilitacyjnego oraz dorobku twórczego i artystycznego Pana dr Wojciecha Pusia warto w tej recenzji podjąć próbę gruntownej analizy, która odsłoni możliwości i granice istoty myślenia twórczego kandydata. Inaczej niezrozumiałe byłoby powoływanie się na źródło Jego dorobku artystycznego. To źródło jest zwrócone ku istocie *myślenia sztuki*¹ i jednocześnie systematyzuje oraz wyznacza możliwości pojęcia realizacji dzieł filmowych, teatralnych, fotograficznych jako struktur intelektualnych. Nie znaczy to, że ambicją recenzenta jest deklaracja *ogłoszenia* rygorów i kryteriów tworzenia kandydata – niech to na zawsze zostanie Jego tajemnicą. Recenzja ta ma za zadanie jedynie *odsłonić* to, co *zakryte* w myśleniu twórczym Pana dr Wojciecha Pusia i to, co wyznacza jego horyzonty oraz możliwości.

27 czerwca 2013 roku Pan Wojciech Puś uzyskał stopień doktora sztuki w dziedzinie sztuk filmowych nadany uchwałą Rady Wydziału Operatorskiego i Realizacji Telewizyjnej Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej im. Leona Schillera w Łodzi. Promotor: prof. dr hab. Józef Robakowski. Recenzenci: prof. dr hab. Maciej Wojtyszko, prof. dr hab. Stanisław Szymański.

Pan dr Wojciech Puś jest znanym i cenionym artystą filmowym, teatralnym, fotografikiem, scenografem, autorem prezentacji wizualnych, dydaktykiem, autorem publikacji i monografii popularyzujących dziedzinę sztuk filmowych. Dorobek twórczy i artystyczny kandydata jest niezwykle bogaty i różnorodny. Brał udział w krajowych i międzynarodowych prezentacjach dzieł artystycznych – w kilkudziesięciu wystawach indywidualnych i zbiorowych (pełny wykaz

¹ Zob. Woźniak Cezary, *Martina Heideggera myślenie sztuki*, Wydawnictwo „A”, Kraków 2004.

w dokumentacji wniosku kandydata). Wśród najbardziej znaczących dzieł należy wymienić między innymi prezentacje: projekcję filmu *MAGIC* - 2014, ARTISTS' FILM BIENNIAL, INSTITUTE OF CONTEMPORARY ART - LONDON, prezentację instalacji świetlnej *GARDEN*, ART. BRUSSEL - 2015, projekcję filmu *MAGIC HOUR* - 2016, NADA ART. FAIR, MIAMI - USA, projekcję materiału filmowego *ENDLESS*, FESTIVAL FEATURE EXPANDED LO SCHERMO DELL'ARTE - FLORENCJA. Pan dr Wojciech Puś jest laureatem "ZŁOTEJ MASKI" (2013) za scenografię do przedstawienia pt. „PODRÓŻ ZIMOWA” w reżyserii Mai Kleczewskiej w Teatrze Powszechnym w Łodzi.

Jaki głębszy sens jest ukryty w twórczym dorobku Pana dr Wojciecha Pusia? Jakie przyjąć kryteria oceny? Gdzie wreszcie przebiega właściwa granica tej oceny?

Dzieło będące przedmiotem postępowania habilitacyjnego² pt. *AUTORSKA PRZESTRZEŃ WIZUALNA - reżyseria światła, projekcje filmowe, wideo i scenografia w trylogii teatralnej: DYBUK, MALOWANY PTAK, GOLEM w reżyserii Mai Kleczewskiej* „zwraca się” przede wszystkim ku postulatowi estetyki - oryginalności. Jaki głębszy sens jest ukryty w twórczych działaniach Pana dr Wojciecha Pusia? Spektakl odsłania nieograniczone możliwości kreacyjne kandydata na przecięciu linii konwencji klasycznego spektaklu teatralnego i hybrydy audiowizualnej. Dynamiczna, wyraziście anarchizująca wizualność będąca owocem finezyjnej kalkulacji formalnej podkreśla warunek oryginalności w koncepcji „punktu wyjścia”. Poszukując istoty oryginalności poszukujemy jednocześnie twórczego JA Pana dr Wojciecha Pusia. Powiedzmy od razu, że pełna definicja tego programu z góry skazana jest na porażkę. Najgłębsze JA twórcy zawsze stanowi tajemnicę. Możemy próbować określić pewien kierunek poszukiwań, ale nigdy nie dojdziemy do źródeł oryginalności twórczej. Twórczość oryginalna jest naznaczona niepowtarzalnością twórczego JA. Jednak źródłowość nie sprowadza się tylko do czystej podmiotowości. Finalnym przekazem jest dzieło zawierające w sobie treść, która jest podwójnie dana źródłowo - twórcy w jego bezpośrednim doświadczeniu i poprzez twórcę, który jest źródłem przekazu. Jedna i druga źródłowość wyciska swoje znamiona na dziele, znamiona stanowiące istotę jego oryginalności.

Dorobek dydaktyczny Pana dr Wojciecha Pusia to wieloletnie doświadczenie pracy ze studentami (zatrudniony od października 2005 roku) jako wykładowca w Państwowej Wyższej Szkole Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej w Łodzi na Wydziale Operatorskim i Realizacji Telewizyjnej. Prowadzi wykłady (dla studentów kierunków: realizacja obrazu filmowego i telewizyjnego, animacja i fotografia), których głównym założeniem jest pogłębianie przez studentów umiejętności posługiwania artystycznymi środkami wyrazu w realizacji dzieł filmowych, teatralnych, hybryd wizualnych. Drugim obszarem programu edukacyjnego Pana dr Wojciecha Pusia jest kształtowanie świadomości studentów w niestandardowych rozwiązaniach warsztatowych w realizacji dzieł audiowizualnych. Efekty pracy absolwentów świadczą również o wysokich kwalifikacjach dydaktycznych i zawodowych Pana dr Wojciecha Pusia, który w swoim programie nauczania uwzględnia paradygmat dydaktyki w obszarze sztuki: *wyzwolić a nie zniewolić* - czyli rozwija między innymi: krytyczne myślenie, wyobraźnię, oryginalność,

² Autor recenzji może odnieść się wyłącznie do spektaklu „GOLEM” – w dokumentacji wniosku znajduje się tylko ten zarejestrowany spektakl.

autentyczność, solidność, anarchię myślenia artystycznego wreszcie zgodę na osobiste ryzyko (pełny wykaz osiągnięć artystycznych absolwentów w dokumentacji wniosku). Należy podkreślić, że takie podejście w procesie dydaktycznym, w obszarze sztuki, kształtuje postawy nonkonformistyczne i prowokuje do działań transgresyjnych.

Na stronie 5 autoreferatu Pan dr Wojciech Puś napisał:

Moje prace funkcjonują wielopłaszczyznowo na pograniczu rzeczywistości i marzenia sennego wykreowanego poprzez wizualność filmu, instalacji, performansu. Ruchomy obraz, specyficzne rozwiązania świetlne i ścieżki dźwiękowe w formie live setów, lub winyli mają charakter przestrzennych, immersyjnych instalacji, gdzie widz jest zaproszony do współkreowania przeżycia...

Co chce nam powiedzieć kandydat o swojej twórczości? Jak zdefiniować Jego kodeks artystyczny? Gdzie znajduje się centrum Jego świata?

W artystycznym dorobku kandydata dominuje doświadczenie konieczności tworzenia (paradygmat artysty: „musi tworzyć”). Doświadczenie to, które potwierdza niezwykła aktywność twórcza Pana dr Wojciecha Pusia na wielu polach (miedzy innymi: autorskie projekty reżyserii światel, realizacje przestrzeni scenicznej, realizacje scenografii, reżyseria performance, autor ścieżek dźwiękowych do spektakli teatralnych, autor dzieł prezentowanych na wystawach sztuki współczesnej) i wiąże się najściślej z poszukiwaniem tego, „co musi być” ze względu na wartość, którą pragnie realizować. Idea konieczności jest nierozdzielnie podporządkowana idei wartości i dlatego odróżnia ją od idei determinizmu. Konieczność tworzenia jest koniecznością wyboru drogi, na której ma być realizowana określona wartość, przy założeniu, że pośród wielu możliwych dróg tej realizacji istnieje jedna, najlepsza. Konieczność aksjologiczna jest wtedy przedmiotem poszukiwania, wyboru i ostatecznej akceptacji. Tak więc konieczność jest wtedy, gdy zostaje odkryta, uświadomiona i zaakceptowana „tak musi być, nawet jeżeli tak nie jest”. Drogi wyborów twórczych Pana dr Wojciecha Pusia są zgodą wynikającą ze znalezienia i odkrycia maksymalnie pozytywnego, optymalnego rozwiązania. Więcej: rozwiązania jedyne; pomimo ryzyka, możliwej porażki i braku sukcesu.

I jeszcze jedna uwaga. Powyższe opinie recenzenta nie są jedną myślą i nie wyznaczają ostrych granic, ponieważ taka jest natura tworzenia. Nie ma jednoznaczności w myśleniu sztuki.

Znaczący dorobek twórczy Pana dr Wojciecha Pusia, osiągnięcia na międzynarodowych i krajowych festiwalach, aktywna promocja dokonań kultury polskiej na arenie międzynarodowej, aktywna działalność popularyzująca dziedzinę sztuki w kraju i za granicą oraz znaczące osiągnięcia na polu dydaktyki wskazujące na oryginalną osobowość naukową w obszarze twórczości artystycznej w dyscyplinie sztuk filmowych i teatralnych, jednoznacznie wskazują na spełnienie wymagań ustawowych.

KONKLUZJA:

w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki w dyscyplinie artystycznej sztuk filmowych i teatralnych Panu dr Wojciechowi Pusiowi, przeprowadzonym przez Centralną Komisję ds. Stopni i Tytułów oraz Radę Wydziału Operatorskiego i Realizacji Telewizyjnej Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej im. Leona Schillera w Łodzi; stwierdzam, że dzieło będące przedmiotem postępowania oraz dorobek artystyczny po uzyskaniu stopnia doktora spełniają wymagania określone w art. 16 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku (wraz z późniejszymi zmianami) o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz art. 219 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce.

prof. zw. dr hab. Jerzy Łachasiewicz

Warszawa, 5 listopada 2019 r.